

ФАРМАЦІЯ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ:

- 1. Розвиток алхімії в країнах Сходу.**
- 2. Медицина і фармація в Арабських Халіфатах. Видатні арабські вчені.**
- 3. Найвидатніший лікар середньовіччя – Авіценна. Його вклад у розвиток фармації.**
- 4. Медицина і фармація в Західній Європі в період раннього середньовіччя (V – X століття).**
- 5. Розвиток фармації в період «класичного» середньовіччя, XI – XV століття. Салернська школа. Європейські університети.**
- 6. Медицина і фармація в Західній Європі в період пізнього середньовіччя (епохи Відродження).**
- 7. Основоположник ятрохімії – Парацельс.**

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ:

- 1. Праця «Канон медицини», основні положення та її значення.**
- 2. Діяльність медичних шкіл у Салерно і Монпельє.**
- 3. Медицина і фармація Західної Європи в період епідемії.**
- 4. Аптечна монополія.**
- 5. Значення алхімії для подальшого розвитку хімії, медицини і фармації.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія медицини та фармації : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / З.М. Мнушко, І.О. Шевченко, О.В. Шевченко та ін. – Х. : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2009. – 208 с.
2. Сятиня М.Л. Історія фармації: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. – Львів, 2002. – 660 с.
3. Тольцман Т.И. Учебное пособие по истории и организации фармацевтического дела / Т.И. Тольцман, Н.А. Голосова – М.: Медицина, 1974. – 256 с.
4. Верхратский С.А. История медицины / С.А. Верхратский, П.Ю. Заблудовский – К.: Вища школа, 1991. – 431 с.
5. Сорокина Т.С. История медицины : учебник для студ. Высш.мед.учеб.заведений .-М.: «Академия»,2008.-560 с.

3

РОЗВИТОК АЛХІМІЇ В КРАЇНАХ СХОДУ (IV – XVI СТ.)

У пошуках «філософського каменя» алхіміки відкрили цілу низку речовин, отриманих лабораторним шляхом.

Їх лабораторії – перші приміщення, спеціально призначені для проведення досліджень.

Внесок алхіміків у фармацію і медицину:

- розвинули і вдосконалили методи перегонки, осадження, фільтрації, кристалізації;
- отримали дистильовану воду для приготування ліків;
- отримали соляну і азотну кислоти, скипидар, ефірні масла;
- дистиляцією вина був отриманий алкоголь – винний спирт;
- отримали концентровані відгони – есенції;
- сублімацією твердих речовин – бензойну кислоту і сулему.

4

Характерні риси епохи:

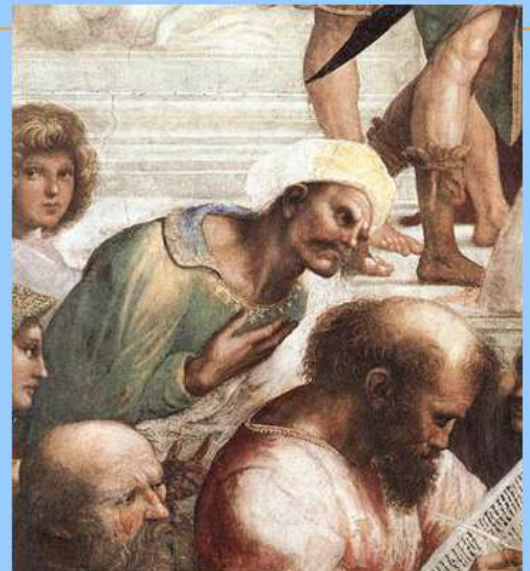
- Відкрита перша регламентована аптека в Багдаді в 754 році.
- Відомі технології приготування таблеток, лікарських вод, лікарських водок, настоїв, відварів, мазей на основі козячого та коров'ячого масла.
- Використання лимонного соку, фіалкового кореня.

5

ВИДАТНІ АРАБСЬКІ ВЧЕНІ

Ібн-Рошта (Ібн Рушд) – Аверроес

Яскравий представник кордовської медичної школи в період її розквіту в другій половині XII ст.

- Стверджував, що природа управляється власними природними законами;
- Заперечував учення церкви про створення світу Богом і про замогильне життя

НАЙВИДАТНІШИЙ ЛІКАР СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ АВІЦЕННА. ЙОГО ВКЛАД У РОЗВИТОК ФАРМАЦІЇ

**Головна медична праця
Авіценни має назву
«Канон» і складається з 5
книг:**

- Висвітлює питання анатомії, фізіології, лікознавства, гігієни, терапії, дієтики.
- Дві книги присвячені лікознавству: II – простим лікарським засобам, V – складним лікарським формам.

- Творами Авіценни користувалися понад 500 років.
- «Канон» був обов'язковим керівництвом з вивчення медицини в найбільших університетах Європи і медичних школах арабського Сходу. Його величали «князем медицини», «наставником учених».

7

РОЗВИТОК ФАРМАЦІЇ В ПЕРІОД «КЛАСИЧНОГО» СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

- ✘ Після першого хрестового походу в Європі з'явилося багато прокажених.

Хрестоносці, що занесли проказу з Палестини, об'єдналися в особливий чернечий орден «Святого Лазаря». Ченці стали називатися «лазарити», а притулок для прокажених – «лазарет».

У Західній Європі було відкрито 19 тисяч лазаретів (лепрозоріїв).

- ✘ Протиепідемічна служба робить перші кроки.
- ✘ У Венеції та інших італійських портах засновується посада «опікун здоров'я».
- ✘ У 1426 році у містах були засновані посади «міських фізиків» – лікарів, що виконували протиепідемічні заходи.

8

- ✘ У VIII – IX ст. у містах Салерно, Толедо, Кордова виникли перші в Європі аптеки.

Термін «аптека» позначав місце зберігання (склад) найбільш цінних продуктів.

- ✘ У XV ст. вперше з'являється термін «провізор» – від латинського *provisor* – передбачливий, такий, що передчуває, передбачає.

- ✘ На початок XV ст. припадає введення аптечної монополії.

9

МЕДИЦИНА І ФАРМАЦІЯ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ В ПЕРІОД ПІЗНЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Риси епохи:

- ✘ Замість феодальних формуються нові ,буржуазні відносини,
- ✘ На противагу схоластики розвивається новий-дослідницький метод в науці ,
- ✘ Основою епохи Відродження стала філософія гуманізму,
- ✘ Розвиток математики та механіки ,
- ✘ Це час Великих географічних відкриттів,
- ✘ лікарський каталог збагатився низкою рослин:
 - з Америки до Європи потрапили плоди коки, какао, хіну, корінь ялану;
 - з півдня і сходу Азії (Індія та Китай) – смоли, опій, камфора.

**Пилип Ауреол Теофраст Бомбаст фон
Гогенгейм (1493-1541) –
Парацельс**

- ✦ Запропонував хімічну теорію, висунувши ідею про хімічні перетворення: тваринний організм – реторта, в якій ідуть хімічні реакції.
- ✦ Засновник ятрохімії - лікувальної хімії
- ✦ Причини хвороб – це порушення рівноваги хімічних речовин в організмі. Для встановлення рівноваги слід діяти хімічними засобами.
- ✦ Застосовував для лікування хімічні сполуки, в тому числі отрути.

«Все є отрута, і ніщо не позбавлене отруйності, одна тільки доза робить отруту непомітною»

11

ВИСНОВКИ:

Лабораторії алхіміків – перші приміщення, спеціально призначені для проведення хімічних досліджень.

Перша регламентована аптека відкрита в Багдаді в 754 році.

Головна медична праця Авіценни має назву «Канон» і складається з 5 книг.

Термін «аптека» позначав місце зберігання (склад) найбільш цінних продуктів.

Парацельс розробив хімічну теорію, висунувши ідею про хімічні перетворення: тваринний організм – реторта, в якій ідуть хімічні реакції.